

REÎNTÎLNIRE CU POEZIA REVOLUȚIEI

Teatrul Național „I. L. Caragiale”: *Tragedia optimistă* de Vs. Vișnevski

Marile opere de artă, capodoperele, au persistenta vibrației perpetue. După revelația primei întâlniri, lasă în suflet chemarea, mai mult: necesitatea, întoarcerii asupra lor. Poezia lui Eminescu, pictura lui Luchian, romanul lui Tolstoi sau Șolohov, tragedia lui Shakespeare, muzica lui Beethoven — citite, văzute și ascultate de atâtea ori — exercită atracții irezistibile, sînt izvoare mereu proaspete din care oricît ai bea nu te saturi niciodată. *Tragedia optimistă* a lui Vsevolod Vișnevski e o asemenea capodoperă, un asemenea izvor. De aceea, nu e de mirare că la distanță de numai o stațiune, publicul Capitalei are bucuria de a revedea piesa lui Vișnevski într-o nouă montare, și că Vlad Mugur și Jules Perahim — după succesul versiunii craiovene — re-au studiat același text, gata să încerce din nou ei înșiși, și apoi să-l transmită altora, fiurul de înaltă gândire și poezie al *Tragediei optimiste*.

Am așteptat premiera Naționalului cu legitima credință că vom asista la un cert pas înainte față de spectacolul de la Craiova. Așteptările nu ne-au fost dezmințite. Lectura reimprospătată descoperă totdeauna sensuri și aspecte noi, care se adaugă celor de bază, asimilate inițial. La rîndul lor, repetițiile pe scenă au și ele darul de a sugera soluții inedite, plusuri în caracterizarea personajelor, clarificări ale raporturilor dramatice din care se încheagă conflictul. Reluînd *Tragedia optimistă* — în condițiile optime oferite de prima scenă a țării — Vlad Mugur și-a asumat, prin ummare, două sarcini esențiale: adîncirea sensurilor operei literare și perfecționarea concepției scenice. Spectacolul a pus în evidență faptul că Vlad Mugur a fost atras și preocupat mai mult de cea de a doua. Nu pentru că ar fi neglijat problematica piesei și mesajul ei de luptă, ci pentru că în această ultimă premieră talentatul director de scenă s-a concentrat cu precădere asupra muncii regizorale propriu-zise. S-ar putea spune că, d'n unghiul acesta, Vlad Mugur și-a rotunjit, și-a desăvîrșit — în actul concret al punerii în scenă — viziunea de la Craiova.

Spectacolul Naționalului este, așadar — după opinia noastră — mai cu seamă excelent regizat. Adică, lasă să apară clar migala unor repetiții riguroase, a exercițiului dus aproape pînă la desăvîrșire. Întreg ansamblul actoricesc și tehnic a funcționat cu foarte mare precizie. Nimic din intențiile și indicațiile regizorului n-a trădat vreo fisură, vreo șovăială. Vlad Mugur a știut să se impună actorilor, iar aceștia l-au secondat cu maximă fidelitate. Cu alte cuvinte, fiecare interpret a știut și a priceput ce trebuie să facă, și cum.

Am admirat astfel, d'n nou, știința regizorului de a compune sau de a respira plastic grupurile de personaje; am simțit cum se creează tensiunea primei întâlniri a Femeii-comisar cu „detașamentul”, sau în scena uciderii lui Vainonen; am văzut cum mijtează clipe de sublim a morții Femeii-comisar, din final. Într-un cuvînt, am avut senzația unui ochi și a unei mîini regizorale mereu și pretutîndeni prezente.

Dacă, pe lângă aceasta, mai arătăm că Jules Perahim și-a rotunjit și el geometria decorului (o spirală de data aceasta perfect circulară, la Craiova era mai mult eliptică), adăugîndu-i o cortină cu transparențe de cristal, pe care se înscrie un arc de arme cu fanioane la baionete, lansate ca într-un zbor de flăcări purpurii, reiese limpede că interpreții au avut la dispoziția lor o sigură îndrumare regizorală și o expresivă ambianță scenografică.

Un alt merit al regiei, egal cu cele subliniate mai sus, este alcătuirea distribuției: omogenă, plină de elan, în cea mai mare parte, tinăra și tinerească. Aceasta nu înseamnă însă că interpretările au avut aceeași intensitate și aceeași valoare. Dintre ele se cuvine să desprindem cu deosebire pe cele ale Marceliei Rusu, Toma Dimîtriu, Florin Piersci și C. Rauțchi.

Întruchipînd-o pe Femeia-comisar, Marcela Rusu a dat personajului nobletea și tăria care-l fac clasic. Atît în scenele cînd înfruntă masa de marinari, cît și atunci cînd dialoghează rînd pe rînd cu ei, Femeia-comisar (creată de Marcela Rusu) și-a dovedit calitățile esențiale de conducător

Scenă din actul I

comunist: analiză eficace a fenomenului, hotărâre imediată, legătură promptă între gândire și acțiune. Vorbind cu o dicțiune excelentă, nuanșind subtextul, acțița a stabilit relații mereu clare cu celelalte personaje. De o particulară pregnanță ni s-au părut scena scrisorii către prietena din Piter, „tatonarea” Comandanțului și a lui Alexei, ca și momentul final al morții. Cu acest rol, Marcela Rădulescu înregistrează unul din cele mai mari succese pe linia ascensiunii sale artistice.

Alături de ea, Florin Piersic — debutant pe scena Naționalului — s-a remarcat printr-o prospețime reconfortantă și chiar printr-o intuiție scenică destul de matură. Fi-rește, tânărul actor n-a subliniat cu egală vigoare toate fatetele complexului Alexei. Dar cele pe care le-a subliniat — o anumită candoare, fondul sufletească încă neîntinat, exuberanța, inteligența — au reieșit din plin, și nu numai grație datelor naturale ale actorului, ci și unui studiu atent și aplicat. C. Rădulescu și-a câștigat un plus de siguranță și de liniște scenică față de interpretarea de la Craiova, atrăgând din nou atenția asupra expresivității acțiunilor sale fizice (mersul caracteristic, gestică etc.)

Toma Dimitriu (Căpetenia grupului de anarhiști) a intrat un personaj masiv,

subliniindu-i atât agresivitatea, cât și șiretenia elementară. S-a văzut limpede din interpretarea lui Dimitriu cum Căpetenia desfășoară steagul anarhiei pentru a-i aservi pe marinari propriei lăcomii de conducere și de parvenire. Din restul numeroasei distribuții am mai notat mobilitatea și agerimea lui Victor Moldovan (Vainonen), sobrietatea lui Al. Demetriad (Comandanțului vasului), expresivitatea lui Dem. Rădulescu (Cel din Odessa), cum și omenia caldă a lui Mircea Constantinescu (Al doilea ofițer).

Mai puțin convingătoare a fost, însă, perechea celor doi Plutonieri (unul din elementele succesului de la Craiova). Gheorghe Cozorici, care a mai interpretat o dată rolul, și-a superficializat avântul, ascultându-și prea insistent vocea, într-adevăr frumoasă, și fiind mai puțin atent la substanța textului. Grigore Pavel (Primul plutonier) ni s-a părut de-a dreptul fals, retoric, exterior, nepătruns de fiorul repli-cilor rostite.

***

Reprezentarea *Tragediei optimiste* pe scena Teatrului Național „I. L. Caragiale” are o semnificație deosebită. Atât pentru că incu-

nunează o serie de spectacole anterioare cu nemuritoare opera a lui Vişnevski — situându-se în fruntea lor —, cât și pentru faptul că fixează un moment de calitate în însăși evoluția Naționalului în actuala stațiune. De fapt, Naționalul își luase sarcina de-a monta *Tragedia optimistă* încă mai de mult. Considerente de nu știu ce ordin au făcut ca împlinirea angajamentului să fie aminată pînă acum. Oricum, Naționalul trebuie felicitat pentru această acțiune.

Față de premierele Naționalului în această stațiune, caracterizate mai mult prin încercări de studio sau prin reluări de clasici, *Tragedia optimistă* reprezintă, după succesul comediei lui Ben'uc, o înviore artistică, o situație mai sigură pe texte de incontestabilă valoare politico-ideologică. Patosul și sublimitatea tragediei lui Vişnevski, în care Marea Revoluție Socialistă își retrăiește poemul, vibrantele replici ale celor doi Plutonieri, forța și puritatea Femeii-comisar, eroismul regimentului de marinari — toate acestea au făcut ca în sala Naționalului să răsună un glas plin de măreție, cum de mult n-a mai răsunat.

Spectacolul realizat de Vlad Mugur, în colaborare cu Jules Perahim, a fost într-adevăr o expresie de artă a revoluției, un spectacol mobilizator, la capătul căruia publicul trăiește sentimentul înăpăririi revoluționare, al întăririi credinței neștrămutate în triumful cauzei socialiste.

Cu *Tragedia optimistă*, prima scenă a țării și-a regăsit menirea majoră: aceea de a sădi în sufletele spectatorului ideile și sentimentele celei mai mărețe revoluții din istoria omenirii, de a contribui la transformarea conștiinței lui de cetățean al celei mai drepte orînduirii sociale, socialismul.

Ca una din cele mai mari izbînzii artistice și agitatorice ale Teatrului Național „I. L. Caragiale”, *Tragedia optimistă* va intra cu cinste în repertoriul permanent al acestui teatru. Realizatorii săi — regizor, actori, scenograf — au nobila îndatorire de a-i spori frumusețile și vigoarea mesajului, spre a fi o pildă mereu vie pentru ne-nămurate generații de spectatori, cetățeni conștienți și mîndri de cuceririle revoluționare ale patriei noastre socialiste.

Florian Potra

SPRE ÎNSUȘIEREA OPEREI LUI BRECHT

Teatrul Muncitoresc C. F. R. Giulești: *Domnul Puntilla și Sluga sa Matti* de B. Brecht

Știm că unele teatre din România au mai pus în scenă lucrări de Brecht. Mai știm că și în Ungaria au fost reprezentate piese de ale lui, iar de la colegii noștri unguri aflasem că felul de joc, stilul brechtian nu fuseseră dobîndite în aceste spectacole. Așa, de pildă, ni s-a relatat — ni s-au arătat, de altfel, și fotografiile — că montarea piesei *Omul cel bun din Siciuan* trebuie considerată un experiment neizbutit, un fel de „chinoiserie”.

Cît despre România, aflasem că *Cercul de cretă caucasian* s-a transmis la posturile de radio București, într-o adaptare adecvată, că *Mutter Courage* s-a jucat la Sibiu, Iași și Timișoara, iar la Teatrul Național din București și, de asemenea, la teatrul din Sibiu, *Pușilei Terezei Carrar*. Dar în privința acestor spectacole n-am avut decît relatări și fotografii.

Am avut o surpriză imbușcătoare văzînd că Teatrul Muncitoresc C.F.R., care a montat *Puntilla*, s-a achitat, pentru noi, neașteptat de bine de această misiune. Și această reușită a lui este cu atît mai surprinzătoare pentru noi, cu cît știam că în Romî-

nia nu există încă o tradiție de teatru brechtian. Nădăjduiam că tocmai turneul nostru va stîrni discuții și va stimula încercări practice. Tîm să subliniez că rezervele noastre în legătură cu curajosul act al Teatrului C.F.R. Giulești s-au dovedit a fie neîntemeiate, cu totul și în toate privințele neîntemeiate. Ceea ce ne-a fost dat să vedem pe scena acestui teatru a constituit pentru noi o mare și plăcută surpriză.

Esența piesei a fost pusă în lumină chiar de la prima scenă, și cu fiecare moment ea a fost tot mai limpede. Fabula, argumentația piesei au ieșit în evidență cu toată claritatea. Și ceea ce se cere în primul rînd unui spectacol este tocmai ca el să dea glas argumentației, să pună în lumină fabula piesei. Dacă se realizează acest aspect, putem afirma cu deplină temei că spectacolul e izbutit și să fim mai îngăduitori cu unele deficiențe.

Cît privește spectacolul Teatrului Muncitoresc C.F.R., marea lui merit constă în reliefația clară și cuprinzătoare a fabulei, datorită unui stil de joc realist. După părerea noastră, este unul din principalele